

שְׁבִיבוּלִים

שבילים בחסידות ברסלב

יום ו', ערב שבת פרשת ויצא | י' בכסלו ה'תש"ע

חדש וחידוש...

המלווה אותנו החל מהגיליון הראשון, בוודאי שם אל לבו כי ל"שיבולים" בשורה מיוחדת. לא 'ליקוט' ו'שחזור' של הידוע ומוכר, כי אם 'עומר הבא מן החדש'.

החדש - חדש הוא, אף ה'ישן' - אתה מוצא בו טעם חדש. ואכן זאת המטרה, לחדש ולהתחדש, להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים.

בעמדנו בגיליון הרביעי - נתפוס היטב בפלך של הודאה. וכלאה אמנו בלדתה בנים ארבעה, נודה לה' חסדו אשר אותנו הראה, לדלות ולהשקות ממעיני הישועה.

מה בגיליון? מאמר על מנהג ה'דרשה גישאנק', ועל משמעותו הרחבה במשנת ברסלב. במדור דברי-הימים: פרקים חדשים על חסידי ברסלב רמי-מעלה ה"ד.

ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו.

זרון דרשה

הקורא המצוי בספרות ברסלב הענפה, מוצא את עצמו לא פעם, נדהם ואחוז התפעלות מול העושר הרב המתגלה לנגד עיניו. דברים שהיו מוכרים וידועים, מקבלים עומק וממדים אחרים. אפילו מנהגים שונים, מתבארים בשלל טעמים נפלאים. לא בכדי המליצו יודעי-דבר, כי ניתן היה לערוך סידרה עניקת של "טעמי המנהגים" - על פי ספרי רבינו הקדוש ותלמידיו. כך בכל תחום ועניין, בכל נושא שהוא. ברם חלק נכבד ממכלול הטעמים, תופסים מנהגי ישראל בעניין הנישואין, שעליהם הקדיש רבינו תורות מיוחדות לבאר את פנימיותם וסודם של דברים.

כך לדוגמה מבאר רבינו בליקוטי מוה"ר (תורה מ"ט), סידרה שלמה של מנהגי חתונה: 'טעם למה שולחת הכלה להחתן טלית'; 'שאומרים עֲלָה על החתונה'; 'זמירות שמזמרים על החתונה'; 'שצועקים שבת'; 'שנותנים מעות כשקוראים שבת', ואת סוד הריקודים.

וכך גם מצאנו בדברי רבי נתן (ליקוטי הלכות' קידושין ג, ח), שרבינו כתב תורה שלימה בעצם כתב ידו 'על כל הענינים שעושים על החתונה'. היא התורה הנדפסת בשיחות הר"ן סימן פ"ו.

באותה תורה נפלאה מופיעה סידרה נוספת של מנהגים שונים: 'מה שאומרים על החתונה מילתא דבדיחותא ואומרים מקודם עֲלָה'; 'מה שמכסים את הכלה ב"דַעַק טוֹךְ" [= הינומה]; 'מה שמשליכים אופין [= כשות] על החתן'; 'מה שנותנים כל אחד מעות שקורין "שבת" בשביל המרקודים'; 'מה שהחתן דורש'; 'מה שפוסקים את הדרשה'; 'מה שנותנים לו מעות שקורין "דרשה גישאָנק" [= דורון דרשה]; 'ה'שושבין מלביש הקיטל להחתן'; 'ה'פְּרִיֶסְטְקִיס' [= ענייני קטנות] שעושים בשעת ריקודים'; 'מה שמהפכים את עצמם [= גלגול ראש] בשעת הריקודים.

כל אלה מבוארים בתורות הנזכרות באר היטב, אולם יש לציין כי חלק מאותם מנהגים קדומים כמעט ואינם מוכרים בדורנו והם ראויים לדיון נרחב בפני עצמו, ועוד חזון למועד א"ה.

הפעם נתמקד בפרט אחד מני רבים, מנהג ה"דרשה גישאנק". כך כותב רבינו ב'שיחות הר"ן' שם:

"מה שהחתן דורש – כמו שאמרו חז"ל (תענית כו, ב; ויקרא רבה כ, א): 'בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ' (שיר השירים ג, יא) – זה מעמד הר סיני. לרמוז שהחתונה היא מעמד הר סיני, בשביל זה הוא דורש¹. ומה שנותנין לו מעות שקורין "דרשה גישאנק", לרמוז: 'עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיטָה שְׁבִי' (תהלים סח, יט) – בשביל [זה]: 'לְקַחְתָּ מִתְּנוּת', וזהו הדרשה גישאנק שנותנין להחתן".

מנהג זה מוזכר כבדרך אגב בספרי הפוסקים הדנים בו לגבי שבת: האם מותר אז לתת לחתן מתנת 'דורון דרשה', או להתחייב לתת לו סך מסוים לאחר השבת.

ה'מגן אברהם' (אורח חיים סימן שו ס"ק טו) כותב: "צריך עיון מה שנוהגין ליתן במתנה כלים לחתן הדורש בשבת ומה שקצת מחייבים ליתן כך וכך מעות".

וכך כותב ה'שולחן ערוך הרב' (שם סעיף טו): "מה שנוהגים קצת כשהחתן דורש בשבת שהם מחייבים עצמם ליתן כך וכך מעות אחר השבת – לא יפה הם עושים, שלא התירו לחייב עצמו אלא לצדקה וכיוצא בה משאר מצוות, אבל לדבר הרשות אסור – משום: וְדָבַר דָּבָר. וכן הנוהגים ליתן כלים במתנה לחתן הדורש – לא יפה הם עושים, שאסור ליתן שום דבר במתנה לחבירו בשבת ויום טוב, אלא מיני מאכל ומשקה שלצורך היום".

אולם ה'אליה רבה' (שם ס"ק ט) מלמד זכות על הנוהגים להעניק דורון דרשה לחתן בשבת, "דחשבינן נמי צורך מצוה – להגדיל כבוד התורה, ולשמח חתן וכלה, ולפעמים הם עניים"².

גם בזוהר הקדוש (פרשתנו, דף קמט, עמוד א) מצאנו כעין זה: "דכל אינון דאכלי על פתורא דחתן וכלה, כולהו יהיבין נבזבזן ומתנן לון" [= כל האוכלים בסעודת חתן וכלה, נותנים להם מתנות ודורות].

וכך גם בסיפור המופלא שסיפר רבינו על אותם שבעה צדיקים נשגבים שהשתתפו בחתונה, שהעניקו לדורון דרשה – את מדרגותיהם הקדושות והנוראות. הסיפור נודע בשם "מעשה מהשבעה בְּעֵטְלֵעָרְס", שאותו מתאר מוהרנ"ת (בהלכות 'פריה ורביה' ג, א): "המעשה הנוראה והנפלאה אשר לא נשמע כזאת מימות עולם [...] אשר אמר על עצמו שאם לא היה יודע כי אם זאת המעשה – היה גם כן חידוש גדול ונפלא מאד".

הסיפור מופיע ב'סיפורי מעשיות' – מעשה ג, וכאן נעתיק מעט 'ראשי פרקים' הנדרשים לענייננו:

מעשה בשני ילדים שנאבדו ביער, בן ובת – 'בני ארבע וחמש שנים', שלא היה להם מה לאכול, וה' יתברך זימן להם קבצן ('בְּעֵטְלֵר') עוור שנתן להם לחם, ובירך אותם שיהיו כמותו. למחרת לא היה להם שוב מה לאכול, 'והיו צועקים ובוכים', ובא בעטליר חרש ונתן להם לחם, וגם הוא בירך אותם שיהיו כמותו. כך היה גם בימים הבאים, שבכל פעם הגיע בעטליר אחר שנתן להם לחם, ובירכם שיהיו כמותו.

בהמשך מספר רבינו על החתונה שלהם – "והכניסו אותם לחופה, והיו שמחים שם מאד מאד, וגם החתן והכלה היו שמחים מאד, והתחילו לזכור החסדים שעשה עמהם ה' יתברך בהיותם ביער. והיו בוכים והיו מתגעגעים מאד: איך לוקחין לכאן את הבעטליר הראשון העוור שהביא לנו לחם ביער. ותיכף ומיד, בתוך שהיו מתגעגעים מאד אחרי הבעטליר העוור, ענה ואמר: הנני! הנה באתי אצלכם על החתונה, ואני נותן לכם מתנה לדרשה, שקורין 'דרשה גישאנק', שתהיו זקנים כמוני. כי בתחילה ברכתי אתכם בזה, ועכשיו אני נותן לכם זאת במתנה גמורה לדרשה, שתחיו חיים

1 ההשוואה בין מעמד הר סיני לחתונה, מופיעה מספר פעמים באותה תורה נשגבה. וכך מצאנו גם כן בדברי מהר"ם מרוטנבורג, כפי שמוסר תלמידו רבי שמשון בר צדוק בספר תשב"ץ קטן (סימן תסה): "נקוט האי כללא בידך, כל המנהגים של חתן ושל כלה אנו למדין ממתן תורה, שה' היה מראה עצמו כחתן נגד כלה שהם ישראל".
2 וראה עוד במשנה ברורה (שם ס"ק לג).

ארוכים כמוני". והוא ממשיך לגלות להם את סוד מדרגתו הנשגבה, שאותה הוא נותן להם עכשיו במתנה גמורה. כך בכל יום ויום משבעת ימי המשתה, מתגלה בעטליר נוסף המספר להם את רוממות מעלתו שבה התברכו עוד בהיותם ביער, שאותה הם מקבלים כעת – דרשה גישאנק.

המתנות עצומות ונשגבות, ולא ניתן לתמצת אותן כלל וכלל. "ובגדולת נוראות מעשה זו אי אפשר לדבר כלל, כי היא עולה על כולם. אשרי אשרי מי שיזכה אפילו בעולם הבא לידע בה קצת קצת. ומי שיש לו מוח בקדקדו, תסמר שערות בשרו ויבין קצת גדולת הבורא יתברך וגדולת הצדיקים האמתיים, כשיסתכל היטב במעשה הנוראה הזאת אשר לא נשמע כזאת... מי יפאר, מי יספר, מי יוכל להעריך, מי יוכל לשער, אפס קצה אחד מאלפי אלפים ורבי רבבות מהתנוצצות קצת רמזי פלאי מסודות נוראות ונשגבות מאד מאד של המעשה הנוראה הזאת, אשר היא מלאה סודי סודות מתחילה ועד סוף. ומשכיל על דבר ימצא טוב התנוצצות איזה רמזים לפי ערכו" (סוף מעשה ג).

רמז נפלא 'לפי ערכנו', מצא רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, בהסמיכו לכך את המובא בפרשת השבוע על חלומו של יעקב אבינו עליו השלום.

כך הוא כותב לאחד מתלמידיו שגר בחו"ל, שעמד אז לפני חתונתו:

"כפי הנראה לא אהיה על החתונה שלך, ואני רוצה ליתן לך דרשה גישאנק. על החתונה הקדושה של השבעה בעטלירס, מקודם האבין זיין גיבענשט זיין, דער נאך האבין זיין גישענקט [מקודם הם ברכו אותם, ואחר כך הם נתנו במתנה].

איתא בזוהר הקדוש פרשת ויצא (קמט, ב), למה אצל יעקב אבינו, הבחיר שבאבות, כתיב (בראשית כה, יב): וַיִּחַלֵּם. למה רק על ידי חלום, הלא אצל אברהם ויצחק היה נתגלה ה' יתברך עליהם בהקיץ לא על ידי חלום, ויעקב אבינו רק: וַיִּחַלֵּם.

הקושיא היא חזקה, אבל התירוץ הוא גם כן טוב מאד, מפני שהיה קודם הנישואין. אפילו יעקב אבינו מפני שהיה קודם הנישואין – היה רק התגלות על ידי חלום, אבל אחר הנישואין היה התגלות חדש. כן גם כן די הייליקע בעטלירס [הבעטלירס הקדושים], מקודם היה רק גיבענשט [ברכת] – לא יותר, אבל אחר החתונה היה גישענקט [מתנה], זה התגלות יותר.

כן יעזור לך ה' יתברך, שאחר החופה בשעה טובה ומוצלחת וועט דיר שיינען [אייר לך] אור אדמו"ר ז"ל בבחינת 'בהקיץ' לא על ידי חלום. בכל יום משבעת ימי המשתה יתגלה לך בעטליר אחר און זאל דיר שיינען [ויתן לך] מתנות יקרות, ועל ידי אלו המתנות בוודאי השכינה הקדושה תהיה שרויה ביניכם".

תואמים הדברים עם דברי חז"ל (יבמות סב, ב): 'כל אדם שאין לו אשה – שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה, בלא תורה, בלא חומה, בלא שלום'. מבחינה רוחנית הוא אכן נקרא 'פלג גוף', וכל המעלות הנזכרות אין להם על מה לחול.

אולם בשעת הנישואין, כאשר החתן נהיה ל'אדם השלם', מתקיימת בו דרשת רבינו האמורה: עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיטָה שְׁבִי – היא התורה, ובשביל זה: לְקַחְתָּ מִתְּנוּת – מתנות הדרשה גישאנק. אך אם תשאל לימים ראשונים, תורה שלמדתי בגף – איה חסדיה הראשונים, מדוע אחרו פעמי מתנותיה?! על זה משיב הפסוק נחרצות: בְּאָדָם, וְכֹל שֵׁאִין לוֹ אִשָּׁה אֵינוֹ אָדָם' (שם סג, א).

רבי

משה דוד טעביל אייזנמאן

הנקרא משה'לי אוסטרוּבֶצֶר

ה' ינקום דמו

ר' משה דוד טעביל היה עם איזה שנים קשיש (= מבוגר) ממני. היה חריף גדול, והיה זוכר ש"ס ופוסקים וספרים אחרים בעל פה. היו אומרים עליו שלא שכח שום דבר תורה מה שלמד. הרבי הגאון אדמו"ר מאוסטרוּבֶצֶה היה לומד עמו בחברותא, והיה קורא אותו (= אומר עליו) שמה'לי הוא ה'שאַנְק ספרים' (= ארון הספרים) שלי. אי אפשר לשער במוח את גודל החרירות שלו וגודל הלמדנות שלו. תהלה לא-ל שהיה לי גם כן זכייה גדולה שהוא למד עמי הרבה פעמים. הרבה פעמים היה בעת שבא מחברותא מה שלמד עם אדמו"ר מאוסטרוּבֶצֶה צוק"ל, היה בא אצלנו לבית המדרש דברסלב, ולמדנו יחד, וגם התפללנו מנחה בזמנו, ואחר מנחה למדנו ספרי רבינו ז"ל. הוא נתקרב לחסידי ברסלב על ידי רבי ומורי ר' אברהם יצחק הנ"ל, והיה מקורב לברסלב בהתקשרות חזק, אשר אני לא ראיתי עוד אצל מקורבים חדשים שהיה להם התלהבות כזה שהיה לר' משה.

היו מספרים עליו שהיה יושב הרבה שנים במרתף ולמד שם, ולא יצא רק על ההכרח מה שנצרך. ואחר כך כשיצא, כמעט שהיה קשה לו לילך, ונפל פעם אחת על האילן אצל הכותל. וזה היה עושה בשביל שמירת עיניים, והיו אומרים עליו שהיה צדיק וקדוש בעניין קדושת ושמירת הברית. והיה מתמיד גדול, היה יכול ללמוד על מקום אחד הרבה שעות ולא זז. אין לי דיבורים יותר מה שנוכל לדבר ממנו. כל ימי חייו היה משתוקק ודואג לזכות להיות על ציון של רבינו ז"ל, ובכה מפני מה הוא לא זכה לזה.

[והיה] מקרב לחסידי ברסלב, גם אחיו פסח מאיר שהיה איש תמים, היה יכול ללמוד גם כן, והיה אומן של שעונים (= שען). והוא גם כן נתקרב לברסלב בפשיטות ובתמימות, בלי שום כוונות, רק לקיים העצות של רבינו ז"ל כמו שצויה, והיה נדבק באחיו ר' משה'לי הנ"ל.

ר' משה'לי היה מחדש הרבה חידושים על ליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות. והיה אומר תמיד חידושים חדשים. בעת שהוא נישא לשידלובצה¹, ואני אחר איזה שנים לעיר סאליף² סמוך לאוסטרוּבֶצֶה, היה כותב לי הרבה מכתבים, כמעט כל שבוע, מלא וגדוש מחידושים שחידש על הליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות. וגם שלח לי קונטרס אחד עם ראשי תיבות וסופי תיבות ונוטריקון על ספר תהלים, אשר בכל קפיטל (= מזמור) היה מרומז שם רבינו ז"ל, וחבל שנאבדו ממני. זאת נאבדה ממני בתחילת המלחמה בעת שברחתי בפעם ראשונה מביתי, ובאתי בחזרה באיזה שבועות - מצאתי הכתבים על הרצפה ולקחתים והנחתים במקום גניזה, ועד היום לא הייתי עוד יותר (= שוב) בביתי.

1 בלועזית: Szydłowiec, נמצאת במחוז קיילצה.
2 העיירה 'סלופיה נובה' (Słupia Nowa), במחוז קיילצה.

לפנינו המשך רישומיו של החסיד היקר ר' בֵּינְך רובינזון על חסידי ברסלב בפולניה. עמם נמשיך בסיוורינו בעיירה אוסטרוּבֶצֶה¹, ונתבונן מרחוק בדמותם העילאית והקורנת של החסידים: רבי משה דוד טעביל אייזנמן ואחיו רבי פסח מאיר, רבי חיים יהושע וינברג ובניו היקרים רבי משה מנחם ור' ישראל יהודה, כולם אהובים, כולם ברורים, כולם גיבורים, כולם קדושים, ה' ינקום דמם.

1 היא העיירה 'אוסטרוּבֶצֶה' שווייטוקשיסקי (Ostrowiec Świętokrzyski), הנמצאת במחוז ראדום. בגליון מס' 1, עמוד 3, וזהתה העיירה בטעות כ'אוסטרוּבֶצֶה לובלסקי' (Ostrów Lubelski), הנמצאת במחוז שדליץ, ועם קוראינו הסליחה.

הרב

משה מנחם וויינבערג

הנקרא ר' משה מנדל

ה' ינקום דמו

אשר היה אחד מהחשובים המקורבים לברסלב, וגם היה למדן גדול.

ר' משה מנדל היה בנו של הר"ר חיים יושע שו"ב (= שוחט ובודק) באוסטרובצה. ר' משה מנדל נתקרב לברסלב על ידי ר' דוד קליינמאן ("מצבקה-קריצער") המובא במערכת ר' אברהם יצחק³, וגם קצת על ידי ר' בן ציון אפטר נ"ע.

גם אביו של ר' משה מנחם, ר' חיים יושע, היה מקורב לברסלב בהסתר ובהצנע, לפי שהיה איש נשכר משועבד לציבור שהיה שוחט ובודק, לא היה יכול להיות נקרא בשם ברסלבר חסיד. לא מחמת שהיו מתנגדים על ברסלב, רק שהיו מחסידי אלכסנדר. כך שמעתי מפיו של ר' חיים יושע בעצמו כמה פעמים. כי אני למדתי בחברותא עם בנו הצעיר ישראל יהודה, שקורין לו ישראל לייב, שהיה חברי נצמד באהבת נפש, אשר אי אפשר לשער במוחי את גודל המידות טובות שלו, וגם הוא היה מקורב לברסלב עם התלהבות הנפש, אין לשער הישוב הדעת שלו בלימוד וגם בחסידות, לכן הייתי רגיל בבית אביו ר' חיים יושע הנ"ל, שמעתי כל הנ"ל.

ר' חיים יושע הנ"ל, היה עוזר לאנשי שלומינו בכל מיני עזרה שהיו נצרכים. לפני שהיה מקום מיוחד, היינו בית המדרש שלנו, היה אצלו אסיפות של ברסלב, וגם הרבה פעמים היה סעודות אצלו. אני זוכר עוד בעת הסעודה היה מחלק בעצמו יי"ש לשותות 'לחיים', וגם גאלקעס, היינו מאכל שקורין "גאלקעס" (כמו גלגלים). ואני זוכר עוד באיזה שמחה היה מחלק לנו ובאיזה התלהבות, באיזה לפיד אש היה נראה בפניו. חבל שאין היום עוד אנשים שהיו זוכרים זאת, למשל ר' בן ציון אפטר, וגם העיקר הרב ר' נתן ברסקי ז"ל, אשר ר' נתן היה נוסע הרבה פעמים לאוסטרובצה, ובא עם ספרים וטליתים וציציות ועוד, והיה אכסניא שלו אצל ר' חיים יושע הנ"ל. ור' חיים יושע היה מקרבו בכל מיני התקרבות, והיה מכבדו בשביל שהיה נכד רבינו הקדוש זצוק"ל. והוא אחד שהיה מדבר בכל פעם לר' נתן הנ"ל, שישליך המסחר שלו עם הספרים וטליתים וציציות, שלא יצטרך לישא על כתפיו משא כבד. והיה אוהבו אהבת נפש, וגם ר' נתן היה אוהב אותו אהבת נפש – פְּמִים הַפְּנִים לַפְּנִים (משלי כז, יט).

ר' חיים יושע זכה שכמעט כל הבית שלו, וכל הבנים, היו מקורבים לברסלב, אבל העיקר היו מקורבים בפומבי שני בנים, האחד היה ר' משה מנדל הנ"ל, והשני – חברי ישראל לייב הנ"ל הי"ד. הוא נזכר באחד הספרים שנדפס על ידי הרב נתן צבי קעניג שליט"א⁴.

ר' משה מנחם היה אחד מעמודי ברסלב באוסטרובצה, הוא היה ממנהיגי בית המדרש שלנו מברסלב, ביחד עם מורי ורבי ר' אברהם יצחק. ר' משה מנחם זכה עוד להיות באומן קודם המלחמה הראשונה. היה למדן גדול, ועיקר היה בעל הלכה. היה יודע כל דין ודין בעל פה, כמעט כל עיר אוסטרובצה כשהיו רוצים לידע איזה דין ושאלה, היו באים אליו, והיה מחמיר קצת. היה מחמיר מאד בעניין רחיצת ידיים לאחוז תמיד ידיים נקיות לדברי תורה ולדברים אחרים.

ר' משה מנחם היה בא במקורו מחסידי אלכסנדר, כי אביו היה מחסידי אלכסנדר. וגם שנה אחת היה ראש ישיבה באלכסנדר. וגם באלכסנדר היו יודעים שהוא מחסידי ברסלב, לא הסתיר ולא התבייש בחסידות ברסלב. וגם בעת שהיה ישיבת "הלכתא כנחמני" מברסלב באוסטרובצה, היה ר' משה מנחם גם כן מגיד שיעור בישיבה. וגם היה לומד בבית המדרש דברסלב ליקוטי מוהר"ן בפני העולם, לפי שר' אברהם יצחק

3 ראה 'שיבולים' גליון 1, עמוד 5.
4 ראה 'אור צדיקים' (ב"ב תשל"ב), עמוד קי.

לא היה רוצה ללמוד תמיד, היה לומד ר' משה מנחם. והיה מחדש בעצמו, היה מחדש תמיד דיבורים טובים וחמים על הפרשה של השבוע, כי בעת שלמד עם העולם היה מתוק מדבש.

כמו שהבאתי במערכת ר' אברהם יצחק הי"ד בנוגע לדרוש או ללמוד בכל שבת בבית המדרש החדש אחר הצהריים בענייני הפרשה ובדברים אחרים בדברי תורה⁵, כן היה עם ר' משה מנחם הי"ד, הוא גם כן היה דרשן נפלא, אם הוא היה דורש היה גם כן הבית-המדרש מלא עד הסוף. וגם אותו החברה המסדרים היו רוצים ממנו שידרוש בכל פעם, וכולם היו יודעים שהוא ממנהיגי ברסלב, וגם הדרשה היה משולב עם דברי ברסלב, והשומעים היו נהנים מאד. אם היו רואים המודעות שהיו על הכתלים בערב שבת שר' משה מנדל ידרוש, היה אצלם ששון ושמחה.

ר' משה מנחם לא היה רוצה ליהנות מהתורה בנוגע לפרנסה. קודם כל היה בורח מן הכבוד עד קצה האחרון, היה יכול להיות לו איזה רבנות, או אפילו להיות שוחט-ובודק, אבל לא היה רוצה, רק היה עושה לעצמו איזה מסחר עם סחורה לעמוד בשוק בין החנויות, לא חנות – רק כמו אצטבא, כמו שהיה המנהג שהרבה אנשים היה להם מסחר כזה לעמוד בשוק עם סחורה. והעיקר הייתה מנהלת המסחר אשתו שהייתה צדקנית הי"ד, ור' משה מנדל אחר כל השיעורים שהיה לו בבוקר בפני עצמו, ולהתפלל תפילה בזמנו, וגם ללמוד השיעורים שלו אחר התפילה, אז הלך גם כן לשוק לעזור לאשתו אודות הפרנסה. תמיד היה דואג מפני מה הוא צריך לבטל הזמן על המסחר, אבל לא היה לו עצה אחרת. לעשות התורה קרדום לחפור בה לא רצה, ובפרט שהיה מדקדק על הדין והלכה אם מותר ליהנות מהתורה.

היה מהמצוינים מאברכים של בית המדרש באוסטרובצה, היה לו שם טוב, כולם היו אוהבים אותו. הרבה פעמים היה לומד עם אברכים, וגם עם בחורים, לעזור אותם בלימוד אם היה קשה להם איזה קושיא.

וגם היה בעל תפילה, היה מתפלל הרבה פעמים לפני העמוד בבית המדרש דברסלב, והיה מנגן יפה, הגם שהיה בעל בכי [כי] היה מקיים העצה של התבודדות, אבל כשהתפלל לפני העמוד או ב'שלוש סעודות' היה מזמר היטב. אני מזמר עד היום בניגון מיוחד "ברוך א-ל עליון" שאנשי שלומינו היו מזמרים אותו.

רבי

ישראל יהודה וויינברג

הנקרא ישראל לייב

ה' ינקום דמו

ר' ישראל יהודה, שקורין אותו ישראל לייב וויינברג, היה בנו של ר' חיים יושע שו"ב, ואחיו של ר' משה מנחם (הנקרא משה מנדל). ישראל לייב הנ"ל הי"ד היה חברי, למדנו יחד בבית המדרש הישן באוסטרובצה היכן שכל הבחורים ואברכים היו לומדים. אהבתי אותו אהבת נפש. היה שווה בשנים, כמעט בשנה אחת כמוני. היה לו שכל והבנה טובה. אני זוכר עוד בעת שלמדנו, אני זוכר הבנה שלו, היה חריף בשכלו, וגם היה מקורב לברסלב בכל לב ונפש. ואני יש לי חלק גדול בהתקרבות שלו. הגם שאביו, וגם אחיו ר' משה מנחם – היה ממנהיגי ברסלב, אף על פי כן אני גרמתי שישאל לייב חברי נתקרב בפומבי לברסלב. וההתקרבות שלו לא היה בלי הבנה רק הבין הדרך של רבינו זצוק"ל היטב. הוא ידע מה רבינו ז"ל פעל ועשה למען מקורביו. הוא הבין הטובות מה שרבינו ז"ל עשה עבור כל אחד ואחד. אי אפשר לשער בפני העולם את גודל יקרת חברי הנ"ל, חבל! חבל! איני יכול לשכוח אותו. אני זוכר אותו כמעט ביחד עם המשפחה שלי⁶. אני מרגיש מה שאבדנו, ומה שאני אבדתי. הוא היה הכח של ברסלב. היה עוסק בהתבודדות הרבה ובתורה ותפילה. ה' ינקום דמו.

5 ראה 'שיבולים' גליון 3, עמוד 6.

6 כותב הזכרונות, ר' בריך רובינזון ז"ל, איבד בשואה האיזמה את אשתו מ' שרה פערל, ואת ארבעת ילדיו: דוד, נחמן, ישראל אברהם, יהודה יחזקאל. ה' ינקום דמם.

אנו מעונינים להרחיב את מעגל מנויי הגליון. שילחו את הגליון למכריכם והציעו להם להצטרף לרשימת התפוצה.

גליון מספר 5 יצא לאור אי"ה בליל יום ו', כ"ד בכסלו ה'תשע"ע.

© יו"ל על ידי מערכת "שיבולים" כל הערה, השגה, ביקורת, תגובה, הצעה, תתקבל בברכה.

כתובת המערכת: 7Shibolim@gmail.com